

ses, per dites d'altri.² «Quin vent lo porta per aquí?: ab que s'estranya qu'algú vinga ahont havia deixat de venir per molt temps», Belv. *Donar-se vent* val. 'escapar-se corrent': «l'amagaren en aquella cova, però el mateix guarda l'arrià: *dóna-t vènt!*» Tavernes de Vall-digna (1962). *Vent punter* 'vent contrari': «l'estol dels turcs --- fugint --- Ypòlit --- trobà una nau de aquelles del estol --- e ella se mès en fuyta --- en una illa despoblada, e lo vent era punter: venia:ls contrari: la gent desemparà la nau, e --- ab lo laüt ixqueren en terra; Ypòlit --- pres la nau, que no-y era restat negú», Jo. Martorell (Ag. II, 314).

Pel seu vent ('banda'): «cadascú pel seu vent: per la seva part», «per altre vent: per altra banda, d'altra manera», «pendre per son vent: anar-se'n lliurement, sense destorbs» locucions mall. que recull *AlcM*, p. 709a45, «El senyor prengué per un vent y l'amo per l'altre», PdAPenya (*Mos. III, 106*), en les quals es degué partir en part de la noció dels 8 vents cardinals, però hi ajudaria també la de les coses agitades vàriament pel vent: «aquelles dues fies --- amb es mirai penjat en es batiport de sa finestra, pentinada per un vent, pentinada per s'altre», JnCastelló; *Rondalles Eivissenques*, 54.

DERIV.: *Ventada* [Belv.]: «Oh sí, que quan alloure bramulen les ventades / i sembla entre l'escuma que tombi el seu penyal / llavors ell riu i canta més fort que les onades / ---», Costa (*Pi de Formentor*, 26); «Llavors el patriarca --- / alçà les mans al cel i, humiliada, / caigué la multitud en tremolor, / sentint baixar, com una gran ventada, / l'esperit del Senyor», Alcover (*Agar*, v. 25). *Ventarrada*. *Ventarrera*.

Ventar: *ventar la pólvora* S. XIV; *ventar* (una arma) Bna. 1441, infra; «v. lo forment: ventilare triticum, ventilando pregare; ventilare facien flabello», JnEsteve, 1472 (*LiEleg.*, t-3-6); «v. ab ventall; v. lo blat al vent», Busa-N.; «batre o trillar ---; ventar: ventilare; lo qui venta --- instrument per ventar: ventilabrum», «*ventar*: facere venticulum», OPou (*ThPu.*, 86.190); «les eugassades --- de la plana de Castelló --- baten els blats i els ordís en les eres --- de l'estiu --- el pagès venta el blat abans d'ensacar-lo a les paneres ---», Coromines (*Gràcies d. l'Emp.* xxvi, O. C., 941b19). Ja en obres lul·lianes, i en algunes del S. XIII: «Los lauradors veem que con an seguat lo blat --- venten-lo», *Contempl.* III, 118. «Can hom ha vent, pens de ventar / car no sap quant li-s deu durar», *Compil. d. Proverbis Aràb.*, ed. Mettmann, § 363.

'Agitar, fer brandar': «--- vaques que --- corren esbojarrades, tot ventant desesperadament la cua ---», Massó T. (*Croquis P.* 2 I, 11); «penjàvem la corda de l'engronsadora / i, venta qui venta, / folgàvem i rèiem, fins que la vesprada / la llum esvaïa de l'hora roenta, / de l'hora encantada», Alcover (*La Reliquia*, v. 290). I en particular *ventar les campanes* [Belv.]; el *DAg* ho documenta a Sòller a. 1523; «a un y altre costat de fachada són edificats los campanars --- y dos campanes grosses, que són dintre, no se poden ventar per la poca solidez dels fonaments», «lo campanar --- un torreón, --- ab dos finestrals y dos campanes, les

quals no se ventan, si sols se tocan a batallades», B. de Maldà (*Excurs.*, 14, 41). «Vaja, Josep, que ja és hora! Cap a ventar les campanes!», Raimon Casellas (*Sots Feréstecs*, 114).

Es tracta d'una accepció particularment viva del Llobregat al Sud (que alguns barcelonins no coneixen), per això JBru anota en el Priorat: «v.: tocar les campanes, y además la significació usual» (*Misc. Folk. Arabia*, 160); «vigílies de festa que hom ventava les campanes més estona que els dissabtes i altres dies ordinaris», Puig Ferrater (*Cercle Màgic*, 412). Tan viu en aqueixa zona que també s'hi usa en construcció absoluta: a Nulles, em feren esperar perquè el millor pràctic del terme, era sagristà i havent d'acompanyar-me «ara no pot fer-ho perquè ha d'anar a ventà» (1964). En alguns punts del català occid. el mot, encreuant-se amb (*en*)gronçar (*GRONXAR*) es converteix en *vençar* («ventar les campanes» Ivats d'Urgell, *AlcM*, i dicc. Bulbena).

Es versemblant que sigui partint de la idea de 'agitar, brandar' que *ventar* prengué el sentit de 'pegar (un cop etc.)', acc. no usual ara a Bna., que passa per ser cosa sobretot de les comarques gironeses. Des d'infant em sobtava com a ús propi de gironins i emp. «m'ha ventat una bufetada» «també 'llançar amb força': «va agafar el paquet i el va ventar per terra». En realitat ha estat, ja d'antic, cosa molt estesa per comarques de tots els àmbits del Princ. i de les Illes; a Bna. mateix en l'any 1441 localitza el *DAg*. «*ventar* l'espasa, el punyal, el coltell etc.»; i encara c. 1830 figura en un ambient fraseològic tan barceloní com el de Robrenyo: «JOAN: Quieres? GRÀCIA: Si em torna a tocar, / li vento una plantofada» (*Sarau d. l. Patacada*, Barcino, 32).

D'aquí els usos, freqüents en les cançons populars de l'època bandolerisca: «se desvenayna l'espasa y venta cop al dogal» «cavaller del rei Orlan» en despenjar de la força els executats, *Romillo*. (MilàF, 208A29), val a dir que és versió reco. a Gna., mentre que la versió C porta «ja 'ls hi peta 'l dogal»; però es troba en forces altres romanços: «trist de mi, lo vaig matà, - ventant-li una escopetada» 356.4; «mentes pel coll, muller, - la mare l'ha rentada / 2 --- / en 'cabà de di això, li venta bufetada» 307A27 (però B: «mata-la a bastonades / --- / bé passa de bufet, bufet y bufetada»).

Però també es nota en escr. vigatans: «Lo comte --- esperona dret al gegant / --- / los primers cops que 's ventan - no són en fals / a estellicons les llances - creuan l'espay», *Canigó* VIII, 158; i tarragonesos: «si els petits gosaven parlar, els ventava un mal cop» i sovint en Puig Ferrater (*Cercle Màgic*, 77 etc.); i balears; Fontserè s'apuntava *ventar un clatellot* (en el seu *DOrt.*, que crec oït a una mall.); «S'homo no li tornà resposta i ell ja li ha ventat ventai i el tirà cap avall», Arx. Ll. Salvador, p. 187; el que és singular de Men. és la constr. absoluta (=pegar un cop): «—Puós, puós! —Calla, si no vols que't venti, lo que no he fet mai. —Puós, puós, puós!—. Una bufetada féu rodar sa dona ---», Camps Merc. (*Folk. Men.* II,